

Sygn. akt V CSK 484/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Paweł Grzegorczyk

w sprawie z powództwa S.S.

przeciwko Skarbowi Państwa-Wojewodzie [...] o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 7 kwietnia 2017 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 4 marca 2016 r.,

1) oddala skargę kasacyjną;

2) zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód S. S. wniósł o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego - zaopatrzonego klauzulą wykonalności nakazu zapłaty wydanego 17 czerwca 1992 r., , w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy, w zakresie przekraczającym kwotę 5.000 zł z tytułu należności głównej, w zakresie odsetek od kwoty 89.288 zł za okres od 18 czerwca 1992 r. do 12 grudnia 2010 r. oraz w zakresie kosztów postępowania.

Pozwany Skarb Państwa - Wojewoda [...] wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z 15 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy [...] uwzględnił powództwo w całości.

Sąd Okręgowy ustalił, że nakazem zapłaty wydanym 17 czerwca 1992 r., IV NG .../92 w postępowaniu nakazowym, Sąd Rejonowy [...] nakazał S. S., prowadzącemu Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „S.” [...], aby zapłacił na rzecz Funduszu Rozwoju Rynku i Demonopolizacji Handlu w likwidacji w Warszawie kwotę 892.880.800 zł (przed denominacją) z odsetkami ustawowymi od 14 lutego 1992 r. oraz wynagrodzeniem adwokackim w kwocie 7.500.000 zł (przed denominacją) i kosztami sądowymi w kwocie 13.349.000 zł (przed denominacją). Postanowieniem z 15 września 1992 r. Sąd Rejonowy [...] nadał temu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności. Postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego Rewiru VII przy Sądzie Rejonowym, zmierzające do jego przymusowego wykonania, było bezskuteczne i zostało umorzone postanowieniem z 23 lutego 1996 r. Akta tego postępowania uległy zniszczeniu podczas powodzi w 1997 r. i zostały zlikwidowane.

Postanowieniem z 30 czerwca 1995 r., U ../92, Sąd Rejonowy ogłosił upadłość S.S. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „S.” [...] i wezwał wierzycieli upadłego, aby w terminie trzech miesięcy od daty obwieszczenia zgłosili swoje wierzytelności. Postępowanie upadłościowe w stosunku do powoda zostało umorzone postanowieniem Sądu Rejonowego [...] z 30 czerwca 1999 r.

8 października 2001 r. Fundusz Rozwoju Rynku i Demonopolizacji

Handlu w Warszawie złożył do Komornika Sądowego Rewiru VI przy Sądzie Rejonowym w [...] wniosek o wszczęcie przeciwko S.S. postępowania egzekucyjnego zmierzającego do wyegzekwowania należności stwierdzonej prawomocnym nakazem zapłaty z 17 czerwca 1992 r., z ograniczeniem do kwoty 5.000 zł.

Mienie pozostałe po likwidacji Funduszu Rozwoju Rynku i Demonopolizacji Handlu w Warszawie przejął Skarb Państwa, a w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przeciwko S. S. na wniosek wierzyciela Skarbu Państwa - Ministerstwa Skarbu Państwa zajęte zostały jego świadczenia emerytalno-rentowe. Pismem z 7 maja 2007 r. Skarb Państwa - Minister Skarbu Państwa rozszerzył wniosek egzekucyjny zmierzający do wykonania tytułu wykonawczego - nakazu zapłaty z 17 czerwca 1992 r. i zażądał wyegzekwowania od S.S. należności głównej w kwocie 89.288,08 zł, kosztów procesu w kwocie 2.089,40 zł, kosztów klauzuli w kwocie 11 zł, kosztów postępowania egzekucyjnego VII Km .../93 w kwocie 4.000 zł i postępowania egzekucyjnego VII KM .../01 w kwocie 350 zł, odsetek ustawowych od należności głównej od 14 lutego 1992 r. oraz dalszych kosztów postępowania egzekucyjnego. O zmianie żądania wniosku został poinformowany wierzyciel i dłużnik. Komornik sądowy 30 maja 2010 r., po wysłuchaniu stron w trybie art. 827 k.p.c., poinformował wierzyciela o bezskuteczności egzekucji, po czym postanowieniem z 24 czerwca 2010 r. umorzył postępowanie egzekucyjne.

Pismem z 27 maja 2013 r. Skarb Państwa wezwał S.S. do zapłaty należności stwierdzonej nakazem zapłaty. Powód odmówił zapłaty wskazując, że roszczenie wierzyciela przedawniło się w części ponad kwotę 5.000 zł, gdyż rozszerzenie egzekucji na podstawie wniosku Skarbu Państwa, który nie uzyskał na swoją rzecz klauzuli wykonalności, było nieskuteczne.

Postanowieniem z 11 marca 2014 r. (IV GCo .../13) Sąd Rejonowy [...] nadał tytułowi egzekucyjnemu - prawomocnemu nakazowi zapłaty z 17 czerwca 1992 r. - klauzulę wykonalności na rzecz Skarbu Państwa - Wojewody [...] jako następcy prawnemu Funduszu Rozwoju Rynku i Demonopolizacji Handlu w likwidacji w Warszawie.

A. K., Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w T., 4 sierpnia 2014 r. zawiadomiła powoda o wszczęciu przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela Skarbu Państwa - Wojewody na podstawie nakazu zapłaty, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności 11 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy wskazał, że podstawą roszczeń powoda jest art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Wierzytelność stwierdzona nakazem zapłaty Sądu Rejonowego [...] z 17 czerwca 1992 r. stała się wymagalna z momentem jego uprawomocnienia się, tj. 15 września 1992 r. i wówczas rozpoczął bieg dziesięcioletni termin jej przedawnienia (art. 120 § 1 k.c.). Powinien on zakończyć bieg 15 września 2002 r. (art. 125 § 1 k.c.). Bieg terminu przedawnienia został jednak przerwany na skutek złożenia wniosku egzekucyjnego, na podstawie którego Komornik Sądowy Rewiru VII przy Sądzie Rejonowym prowadził postępowanie egzekucyjne w sprawie zarejestrowanej do sygnatury VII Km .../93. To postępowanie egzekucyjne zostało umorzone postanowieniem z 23 lutego 1996 r. Wówczas bieg terminu przedawnienia roszczenia przewidziany w art. 125 k.c. rozpoczął się na nowo (art. 124 § 1 w zw. z § 2 k.c.).

Bieg terminu przedawnienia wierzytelności stwierdzonej nakazem zapłaty z 17 czerwca 1992 r. w części co do kwoty 5.000 zł został ponownie przerwany 8 października 2001 r., kiedy to wierzyciel Fundusz Rozwoju Rynku i Demonopolizacji Handlu w likwidacji w Warszawie złożył ponownie wniosek egzekucyjny.

Zdaniem Sądu Okręgowego, rozszerzenie przez pozwanego oświadczeniem z 7 maja 2007 r. wniosku egzekucyjnego w sprawie wszczętej na podstawie zaopatrzonego klauzulą wykonalności nakazu zapłaty z 17 czerwca 1992 r. i prowadzenie na jego podstawie egzekucji całej należności głównej w kwocie 89.288,08 zł, kosztów procesu w kwocie 2.089,40 zł, a także odsetek i innych kosztów, nie doprowadziło do skutecznego przerwania biegu przedawnienia roszczenia o zapłatę tych kwot, gdyż Skarb Państwa, jako następca prawny Funduszu Rozwoju Rynku i Demonopolizacji Handlu w Warszawie w celu prowadzenia tej egzekucji powinien był uzyskać klauzulę wykonalności z zaznaczeniem przejścia na niego uprawnień z tego tytułu egzekucyjnego,

stosownie do art. 788 k.p.c. Brak tożsamości wierzyciela wymienionego w tytule wykonawczym z podmiotem składającym wnioski egzekucyjne, której stwierdzenia należało wymagać od organu egzekucyjnego, wykluczał możliwość prowadzenia egzekucji zgodnie z treścią tytułu wykonawczego. Rozszerzenie egzekucji przez Komornika Sądowego Rewiru VI przy Sądzie Rejonowym na podstawie wniosku Skarbu Państwa z 7 maja 2007 r. było niedopuszczalne, a tym samym bezskuteczne. Nie mogło też wywołać materialnoprawnych skutków w postaci przerwania biegu przedawnienia. Tym samym do przerwania biegu przedawnienia roszczenia w części ponad kwotę 5.000 zł oraz kosztów postępowania rozpoznawczego i egzekucyjnego mogło dojść dopiero z dniem 13 grudnia 2013 r., kiedy to nabywca wierzytelności wystąpił z wnioskiem do Sądu Rejonowego o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi z 17 czerwca 1992 r., co ostatecznie nastąpiło postanowieniem z 11 marca 2014 r. (IV GC0 .../13). Wtedy roszczenie główne odnoszące się do kwoty ponad 5.000 zł oraz roszczenie o zwrot kosztów postępowania było już jednak przedawnione, co nastąpiło z dniem 23 lutego 2006 r., tj. z upływem dziesięciu lat licząc od dnia postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego Rewiru VII, VII Km .../93. Jeżeli powyższe roszczenia nie były objęte wnioskiem egzekucyjnym w sprawie VII Km .../93, to termin ich przedawnienia upłynął jeszcze wcześniej, bo z dniem 15 września 2002 r., tj. z upływem dziesięciu lat od dnia uprawomocnienia się nakazu zapłaty stanowiącego tytuł egzekucyjny.

W ocenie Sądu Okręgowego, zasadny był też zarzut przedawnienia co do odsetek od należności stwierdzonej nakazem zapłaty. Roszczenia o odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia stwierdzonego tytułem egzekucyjnym, wymagalne w dacie uprawomocnienia się wyroku, przedawniają się w terminie trzech lat (art. 118 k.c.). Roszczenie o odsetki za opóźnienie w zapłacie świadczenia stwierdzonego tytułem egzekucyjnym, na podstawie art. 125 § 1 k.c. ulegają dziesięcioletniemu przedawnieniu. Z tych względów zarzut przedawnienia roszczenia o odsetki za opóźnienie, przy uwzględnieniu trzyletniego terminu przedawnienia, jest zasadny jedynie w odniesieniu do odsetek należnych za okres po uprawomocnieniu się nakazu zapłaty z 17 czerwca 1992 r., tj. po dniu 15 września 1992 r. W pozostałym zakresie, tj. co do odsetek należnych od

18 czerwca 1992 r. do 15 września 1992 r. roszczenie to ulegało dziesięcioletniemu przedawnieniu, którego termin także upłynął z dniem 23 lutego 2006 r. lub 15 września 2002 r., jeżeli nie były objęte wnioskiem egzekucyjnym w sprawie VII Km 91/93.

Wyrokiem z 4 marca 2016 r. Sąd Apelacyjny [...], w uwzględnieniu apelacji pozwanego, zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w pkt I w ten sposób, że pozbawił wykonalności opisany w nim tytuł wykonawczy w części obejmującej ustawowe odsetki liczone od kwoty 89.288,08 zł za okres od 15 września 1992 r. do 3 sierpnia 2011 r. i oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz w pkt II w ten sposób, że zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7.217 zł tytułem kosztów procesu; oddalił apelację w pozostałym zakresie i zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa 5.400 zł kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zaakceptował ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego. Za błędne uznał jednak stanowisko tego Sądu, że nie doszło do przerwania biegu przedawnienia roszczenia o zapłatę wierzytelności pozwanego wobec powoda. Komornik sądowy uznał bowiem wniosek Skarbu Państwa rozszerzający zakres żądania egzekucyjnego za skuteczny i od daty jego złożenia prowadził postępowanie egzekucyjne na rzecz tego wierzyciela. Zawiadomiony o tym został zarówno wierzyciel, jak i powód, jako dłużnik. Od 7 maja 2007 r. postępowanie egzekucyjne w sprawie Km .../02 prowadzone było w rozszerzonym zakresie, tj. obejmującym całą kwotę wierzytelności wynikającej z nakazu zapłaty z 17 czerwca 1992 r., po czym 24 czerwca 2010 r. zostało umorzone wobec bezskuteczności egzekucji. Na żadnym etapie tego postępowania powód nie zgłaszał zarzutów co do jego zakresu, a to oznacza, że w pełni akceptował tak skuteczność czynności procesowej pozwanego dokonanej 7 maja 2007 r., jak też jej skutki prawne. W dacie złożenia wniosku przez Skarb Państwa postępowanie egzekucyjne skutecznie już się toczyło, a działanie pozwanego doprowadziło jedynie do modyfikacji jego zakresu, a nie do ponownego wszczęcia. Nawet jeśli w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażane są obecnie odmienne podglądy na temat wykładni art. 788 § 1 k.p.c., to i tak z punktu widzenia rozstrzygnięcia zapadłego w niniejszej sprawie nie miało to znaczenia, skoro

czynności komornika nie zostały zaskarżone. Wierzyciel miał prawo działać w zaufaniu do organów stosujących prawo, a zmiana praktyki orzeczniczej nie może żaden sposób wpłynąć na jego sytuację prawną. Podnoszenie na obecnym etapie postępowania zarzutów, że klauzula wykonalności, w którą zapatrzony został nakaz zapłaty z 17 czerwca 1992 r., nie obejmowała również pozwanego należy ocenić jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a przy tym zmierzające do obejścia przepisów dotyczących zaskarżania orzeczeń zapadłych w toku postępowania egzekucyjnego. Postępowanie egzekucyjne zostało prawomocnie zakończone i brak jest podstawy prawnej, do wzruszania orzeczeń zapadłych w jego toku.

Sąd Apelacyjny uznał, że złożenie przez pozwanego wniosku o rozszerzenie postępowania egzekucyjnego przerwało bieg przedawnienia roszczenia o zapłatę wierzytelności Skarbu Państwa wynikającej z nakazu zapłaty z 17 czerwca 1992 r. w całości. Skoro postępowanie w sprawie KM .../02 zostało umorzone z dniem 24 czerwca 2010 r., to dopiero od tej daty ponownie rozpoczął się bieg terminu przedawnienia wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym (art. 124 § 1 i 2 k.c.), przerwany na nowo 4 sierpnia 2014 r. przez wszczęcie przez pozwanego kolejnego postępowania egzekucyjnego przeciwko powodowi. Art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. nie znajduje zatem zastosowania co do należności głównej stwierdzonej nakazem zapłaty z 17 czerwca 1992 r. oraz kosztów postępowania. Nie dotyczy to jednak należności odsetkowych, gdyż zgodnie z art. 125 § 1 zdanie drugie k.c., jeżeli stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, to roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega trzyletniemu przedawnieniu. Określony w art. 125 § 1 k.c. dziesięcioletni termin przedawnienia ma zastosowanie do stwierdzonych wyrokiem roszczeń o odsetki za opóźnienie wymagalnych w chwili jego uprawomocnienia się. Trzyletniemu przedawnieniu ulegają stwierdzone wyrokiem roszczenia o odsetki za opóźnienie należne i wymagalne po dniu uprawomocnienia się wyroku (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2014 r., I CSK 197/13, nie publ.). Przedawnieniu uległo zatem roszczenie o odsetki za okres od 15 września 1992 r. (data uprawomocnienia się nakazu zapłaty) do 3 sierpnia 2011 r. (data obejmująca trzy lata wstecz od dnia wszczęcia ostatniego postępowania egzekucyjnego przez

pozwanego), i w tym zakresie zastosowanie znajdował art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego z 4 marca 2016 r. w części, w której Sąd ten oddalił jego powództwo (pkt I i III) i zarzucił, że orzeczenie to zapadło z naruszeniem prawa procesowego, t.j.: - art. 365 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i w zw. z art. 826 k.p.c. przez błędną wykładnię i uznanie, że związanie innych sądów może obejmować postanowienia, które utraciły moc zgodnie z art. 826 k.p.c.; - art. 365 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że zakresem ich zastosowania objęte jest postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z powodu jego bezskuteczności w odniesieniu do dysponowania przez wierzyciela wskazanego w tym postanowieniu tytułem wykonawczym, a w konsekwencji przyjęcie, że takie postanowienie ma prejudycjalny charakter i wyklucza możliwość badania w innych postępowaniach, czy wierzyciel legitymował się tytułem wykonawczym przeciwko dłużnikowi.

Powód zarzucił nadto, że zaskarżony wyrok zapadł z naruszeniem prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 123 § 1 pkt 1 k.c. polegającą na uznaniu, że wniosek o rozszerzenie egzekucji złożony przez następcę prawnego wierzyciela egzekwującego, który to następca nie legitymował się tytułem wykonawczym wystawionym na swoją rzecz, ma charakter czynności przedsięwziętej bezpośrednio w celu zaspokojenia roszczenia, choć w rzeczywistości nią nie jest i nie prowadzi do przerwania biegu terminu przedawnienia.

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Pozwany wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wystąpienie z powództwem opozycyjnym uzasadnia sytuacja, w której zobowiązanie nie może być egzekwowane, gdyż - wskutek upływu terminu przedawnienia - przerodziło się w zobowiązanie naturalne (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.). Powód utrzymuje, że ta przesłanka powództwa opozycyjnego została zrealizowana w odniesieniu do wierzytelności pozwanego, stwierdzonej nakazem zapłaty z 17 czerwca 1992 r. Do przerwania biegu terminu jej przedawnienia doszło,

o ile pozwany skutecznie wszczął postępowanie egzekucyjne zmierzające do jej wyegzekwowania, jak o tym stanowi art. 123 § 1 pkt 1 k.c.

Nie ma sporu co do tego, że Fundusz Rozwoju Rynku i Demonopolizacji Handlu w Warszawie, jako wymieniony w tytule egzekucyjnym wierzyciel powoda, złożył wniosek egzekucyjny zmierzający do wyegzekwowania kwoty 5.000 zł, jako części należności stwierdzonej nakazem zapłaty z 17 czerwca 1992 r., po czym oświadczeniem z 7 maja 2007 r. Skarb Państwa - Minister Skarbu Państwa zażądał rozszerzenia egzekucji wszczętej na podstawie tego wniosku i objęcia nią całej kwoty należności głównej wymienionej w nakazie zapłaty z 17 czerwca 1992 r., odsetek od tej kwoty i kosztów postępowania. Oświadczenie to zostało uznane za skuteczne nie tylko przez komornika sądowego, ale i przez powoda występującego w sprawie egzekucyjnej jako dłużnik. Skarb Państwa złożył je jako następca prawny pod tytułem ogólnym wierzyciela wymienionego w tytule wykonawczym - Funduszu Rozwoju Rynku i Demonopolizacji Handlu w Warszawie, a ten swój status wykazał przed organem egzekucyjnym, ale nie wylegitymował się uzyskaną na swoją rzecz klauzulą wykonalności. Odpowiadało to ustalonej przed laty praktyce, znanej zresztą autorowi skargi kasacyjnej, który pisze, iż „jeszcze przed kilkunastu laty (...) zupełnie dobrze funkcjonowała w obrocie koncepcja - od której Sąd Najwyższy słusznie odstąpił - że następca prawny nie musi dysponować tytułem wykonawczym wydanym na swoją rzecz”. W związku z uregulowaniem przewidzianym w art. 819 § 1 zdanie drugie k.p.c., na zasadzie pewnej analogii, koncepcję tę stosowano przede wszystkim w sytuacjach, gdy do następstwa prawnego po osobie prawnej dochodziło pod tytułem ogólnym już po wszczęciu postępowania egzekucyjnego na rzecz jej poprzednika wymienionego w tytule wykonawczym. W takim przypadku fakt następstwa prawnego wykazywany był przed organem egzekucyjnym, który nie żądał od następcy wierzyciela, by legitymował się klauzulą wykonalności, którą by uzyskał na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. na swoją rzecz.

Pogląd o braku potrzeby zabiegania o klauzulę wykonalności, gdy postępowanie egzekucyjne już się toczyło był odnoszony zarówno do następstwa prawnego po dłużniku pod tytułem ogólnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 2 lipca 1975 r., I CZ 98/75, OSNC 1976, nr 6, poz. 142 i z 30 stycznia 1975 r.,

I CZ 5/75, OSP 1976, nr 2, poz. 37), jak i pod tytułem szczególnym (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 23 lutego 1995 r., III CZP 15/95). W odniesieniu do następstwa po wierzycielu przez pewien czas wykluczano nawet możliwość wydania na jego rzecz klauzuli wykonalności, jeśli uzyskał ją już poprzednik (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 22 lutego 1984 r., III CZP 2/84, OSNC 1984, nr 9, poz. 153). Wypracowane następnie stanowisko zakładało, że następca prawny wierzyciela pod tytułem szczególnym może uzyskać na swoją rzecz klauzulę wykonalności co do tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego już wcześniej w taką klauzulę na rzecz jego poprzednika (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 1992 r., III CZP 94/92, OSNC 1993, nr 3, poz. 32). Stanowisko to stało się z czasem dominujące w praktyce, a w uchwale z 22 października 2004 r., III CZP 63/04 (OSNC 2005, nr 10, poz. 174), Sąd Najwyższy potwierdzając jego zasadność, podkreślił, że przepisy o postępowaniu egzekucyjnym nie dają podstaw do ograniczenia stosowania art. 788 § 1 k.p.c. tylko do okresu przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego. Prowadzenie egzekucji na rzecz konkretnego wierzyciela jest możliwe wtedy, gdy legitymuje się on tytułem wykonawczym na swoją rzecz wobec organu egzekucyjnego i dłużnika.

Z punktu widzenia przebiegu postępowania egzekucyjnego przeciwko powodowi w sprawie wszczętej przez Fundusz Rozwoju Rynku i Demonopolizacji Handlu w Warszawie, w miejsce którego wstąpił Skarb Państwa - Minister Skarbu Państwa, istotne jest jednak nie tylko to, że fakt następstwa prawnego po pierwotnym wierzycielu został w niej wykazany przed komornikiem, który nie zażądał od następcy wierzyciela wylegitymowania się wydaną na jego rzecz klauzulą wykonalności i na podstawie jego oświadczeń podjął czynności egzekucyjne zmierzające do wyegzekwowania kwoty stwierdzonej tytułem egzekucyjnym, ale i to, że takim działaniom nie oponował powód jako dłużnik. Trzeba podkreślić, że prowadzenie egzekucji w sposób sprzeczny z treścią tytułu wykonawczego, a zatem także na rzecz osoby, która według tytułu wykonawczego nie jest wierzycielem, stanowi przesłankę umorzenia postępowania egzekucyjnego, jednak nie z urzędu, lecz na wniosek dłużnika (art. 825 pkt 3 k.p.c.). Powód jako dłużnik w prowadzonym przeciwko niemu postępowaniu egzekucyjnym nie złożył wniosku o umorzenie tego postępowania i nie kwestionował statusu

pozwanego, jako swojego wierzyciela. Postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z uwagi na jego bezskuteczność, relacjonujące w komparycji, że w roli wierzyciela egzekwującego występuje w nim Skarb Państwa - Minister Skarbu Państwa, a w roli dłużnika - powód, pozostaje w związku z działaniem przytoczonej wyżej zasady. Ta zasada, nie zaś zastosowanie art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. w odniesieniu do komparycji postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, decyduje o tym, kogo należy uważać za wierzyciela, który złożył przeciwko powodowi skuteczny wniosek o rozszerzenie egzekucji i objęcie nią całej wierzytelności stwierdzonej nakazem zapłaty z 17 czerwca 1992 r.

Do umorzenia postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko powodowi na wniosek Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa doszło w związku z jej bezskutecznością, po wysłuchaniu obu stron. Umorzenie postępowania egzekucyjnego z tej przyczyny powoduje wprowadzić uchylenie dokonanych czynności egzekucyjnych, jak o tym stanowi art. 826 k.p.c., ale nie niweczy skutku w postaci przerwy biegu przedawnienia roszczenia stwierdzonego tytułem egzekucyjnym, do której dochodzi przez fakt skutecznego złożenia wniosku egzekucyjnego. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 19 lutego 2015 r., III CZP 103/15 (OSNC 2015, nr 12, poz. 137) skutek w postaci przerwy biegu przedawnienia roszczenia niweczy natomiast umorzenie postępowania egzekucyjnego na żądanie samego wierzyciela, a zatem na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c.

Stosownie do art. 124 § 2 k.c., w razie przerwania biegu przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed organem powołanym do egzekwowania roszczeń przedawnienie biegnie na nowo dopiero po zakończeniu tego postępowania. Od tej daty zatem termin przedawnienia wierzytelności pozwanego stwierdzonej wydanym przeciwko powodowi nakazem zapłaty rozpoczął ponownie bieg.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 98 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

kc

aj